

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ «ДЕКОМУНІЗАЦІЇ» В УКРАЇНІ

Абдуллаєва А. Х.,

студентка 1 курсу

*Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

Тема «декомунізації» є актуальною і однією з найбільш дискусійних в українському суспільстві. Суперечки щодо цього питання не залишаються без уваги вже протягом тривалого часу. Однак в їх різноманітті втрачається ідея та мета комплексу важливих заходів, спрямованих на відновлення історичної пам'яті громадян України. Політичні перемовини та конфлікти надають даному вектору державної політики популістського забарвлення.

Окремі громадські діячі (А. Умланд, Д. Р. Марплс) заперечують доцільність та актуальність «декомунізації», приписуючи їх необґрунтоване витрачання коштів. З іншої сторони А. Парубій, В. Вятрович вказують, що це нагальна потреба нашого суспільства. До цієї дискусії залучене широке коло активістів та громадських діячів.

Попри протести процес позбавлення від наслідків комуністичної ідеології розпочався – схвалено «Декомунізаційний пакет законів», який набув чинності з 21 травня 2015 року. Його складають чотири закони: «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті» (закон № 314-VIII), «Про увічнення перемоги над нацизмом в Другій світовій війні 1939–1945», «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років», «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режимів та заборону пропаганди їхньої символіки». Презентував закони голова Українського інституту національної пам'яті, історик Володимир В'ятрович. Це історична подія на теренах українського державотворення. Адже переосмислення життя українського народу в 1917-1991 рр., на підставі об'єктивних даних, дозволить визначити правильний вектор внутрішньої та зовнішньої політики держави, об'єднає громадян України довкола ідеї власної державності та її значення.

Україна стала боротися з головним наслідком радянського минулого: правовим та історичним нігілізмом. Це явище проявляється у деформації правосвідомості суспільства, характеризується усвідомленим ігноруванням вимог закону, а також зневажливим ставленням

до правових принципів і традицій, однак виключає злочинний намір. Ігнорування закону зі злочинною метою — самостійна форма деформації правосвідомості. Разом з тим правовий нігілізм породжує правопорушення, у тому числі кримінального характеру.

У ході реалізації цієї політики отримані такі результати. Процес «декомунізації» вже виконаний на 90 відсотків, але це не означає його завершення перейменуванням вулиць та міст. Володимир В'ятрович, зазначає, що в 2017 році декомунізацію будуть проводити як інформаційно-політичну роботу: поширювати інформацію про політику радянської влади її шкоду українському народові та боротьбу українців проти тоталітарного режиму. Але багато людей все ж прагнуть «залишити усе як є». Наша країна засуджує комуністичний та нацистський режими, а імена лідерів цих режимів прикрашають наші вулиці, населенні пункти, міста, і досі.

Отже, громадськість не може стати на шляху перейменування старих назв, адже цього вимагає закон України. Порушення цього закону тягне за собою відповідальність. Перешкодити намагались і зносу пам'ятників Леніна у Харкові й Запоріжжі, але противникам декомунізації це не вдалося. З іншого боку, критики «декомунізації» в першу чергу приводять такий аргумент – як фінансова сторона питання. Вони підкреслюють те, що українська влада в складний час для економіки країни витрачає шалені гроші на знищення пам'яток комуністичного минулого.

Але чи варто було чекати завершення кризи для того, щоб запустити процес декомунізації? Чи варто звертати увагу на матеріальну ціну питання, коли на вагах мораль та історична правда? Суспільство поділилося на два табори. Для першого комуністичне минуле – важлива культурна спадщина, а для другого – можливість відродити культуру саме незалежної і вільної України. Противниками цього процесу є люди похилого віку, а наше майбутнє орієнтоване на молодь, яка має знати і поважати своїх героїв, які боролись за незалежність України і українського народу. Тому, в процесі декомунізації ми зробили великий крок в розумінні самобутності української нації.

Таким чином, політика «декомунізації» відкриває очі суспільству на історичний досвід українського державотворення в умовах тоталітарного режиму, надає правові механізми для об'єктивного пізнання історичної дійсності та правди.

Науковий керівник: Серета О. В., к.ю.н., асистент кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого